יום ג', כ"ט בתשרי תשס"ו (01 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מפגש בידיוני של שני גיבורי תרבות [הסיום]

האם היה בארט סימפסון מסתגל למקום שניהל קורצ'אק, האם היתה לו אפשרות לשקם את עצמו, למלא את צרכיו ולחוות הצלחה, קבלה, אהבה, הערכה? פעמים רבות נשאלה השאלה, האם אפשר ליישם את שיטתו של קורצ'אק בימינו, בארצנו. נעשה בעבר ניסיון של יוכבד ויעקב צוק (שהיו מדריכים בבית היתומים של קורצ'אק) ברחובות. אפשר לראות שהמודל הבנוי ברוח העקרונות החינוכיים של קורצ'אק אכן "פוגש" את הצרכים של הילד. מתברר ש"חברת הילדים הדמוקרטית", או רוחו של קורצ'אק, תורמים לשיתוף פעולה של הילדים, ליצירת מוטיבציה פנימית, הזדמנות לפעול למען הזולת ולתחושת ערך עצמי ולדימוי עצמי גבוהים יותר. ראינו זאת בשיחות ובראיונות שעשינו בבית הספר חנה סנש.

הראיונות היו רבים ומאלפים. בחרתי להביא כאן כמה סיפורים אישיים. בשנה שעברה, התלמיד טל "חרג מהנהלים" והיו לו אירועי אלימות. המנהלת חנה רצתה שהוא ייצא מוועדת הבירור, כי מי שחבר בה חייב לשמש דוגמא ולא להיות מעורב באירועים אלימים. הדבר עבר למועצת התלמידים ולוועדת הבירור, והוחלט שהוא יישפט לפניה. טל נשפט והורחק מפעילות בכמה ישיבות של ועדת הבירור. טל הפנים את המסר וחזר להתנהג כיאות.

...**אמיר סיפר** שהיה תלמיד בסדר בכיתה א', אבל בכיתות ב'-ג' היה ממש ממש לא בסדר. היתה לו מחנכת, דליה, שכל הזמן צעקה עליו. הוא לא עשה כלום. הוא הרגיש מושפל, והרגיש שכאשר צועקים עליו זה רק מעליב ומרגיז אותו. עד שבאה המחנכת לילך ודיברה איתו, הסבירה לו שאם הוא ימשיך לנהוג כמו שהוא נוהג עכשיו, הוא יפגע רק בעצמו, ולא יהיה לו סיכוי. הוא הרגיש שהיא מדברת לרגשות שלו, שהיא מכבדת אותו, והתחיל למלא את החובות שלו, להשתפר בהתנהגות וגם בלימודים. הוא מאוד אוהב אותה. שאלנו אם היא צעקה עליו והוא אמר שלא, בכלל לא. ובכיתה ה', מאז שיש "בית ספר חווה דמוקרטיה", הוא מבין עוד יותר טוב כמה חשוב לקבל אחריות ולעשות מאמצים. **טל, אמיר**

ואחרים היו ילדים מקשים, או ילדים שפגשו מחנכות תומכות, מבינות את הצרכים שלהם, מכבדות אותם, מקשיבות, מעודדות. בעיתוי מוצלח מבחינתם, נוסף לכך גם "בית ספר חווה דמוקרטיה", שתרם להעלאת ההערכה העצמית שלהם. כאשר המערכת הבינה אותם, הפסיקה לנזוף ולגרום להם להיות מושפלים (לפחות לפי תחושתם), הבינה את הצורך שלהם בכבוד ובהערכה, בחופש, הם פורחים ותורמים לעצמם ולחברה.

הממצאים מאששים את ההנחה שהצרכים הבסיסיים של הילדים אצל קורצ'אק ממומשים, ושהילדים מרגישים אצלו שיש להם עם מי לדבר, שיש שוויון ויחס צודק. לעומת זאת, אצל סימפסון בולטות ההתעלמות והעזובה. על פניו נראה שאצל קורצ'אק גדלים ילדים חופשיים, אחראים למעשיהם, מכבדים את חוקי החברה, מכבדים את הזולת ובעלי משמעת עצמית.

האם בארט סימפסון יהיה ילד מקשה גם במערכת של קורצ'אק וב"בית הספר חווה דמוקרטיה"? סביר להניח שלא. לא יהיה לו צורך בכך. האם בארט סימפסון יוותר על הרווחים המשניים שהוא מרוויח ממצבו? קשה לדעת, על כך יצטרך קורצא'ק לעבוד ולראות מה יהיה הפיצוי שיקבל הילד. מה יקרה לבארט בתום שנת הלימודים הראשונה בניהול קורצ'אק? מצבו כנראה ישתנה לאין שיעור, אבל אין לדעת מה יהיו המצאותיו אז.

[http://www.itu.org.il/Index.asp?ArticleID=1950&CategoryID=572&Page=1]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל